

SHEEP AND GOAT CONSULT

KAN MÅLRETTET AFGRÆSNING
MED FÅR REDDE HEDEN?

inspiration fra Berit

Berit lærte nogle af mine elever fra Kalø
Økologisk Landbrugsskole at klippe

Vi holdt kurser i lyngbrænding med Mons
fra 2011 og til 2016

Berit startede hyrdning op på Præstbjerg og Trehøje i
2010

Geeke Jonker (r.i.p.) blev eksperten der kunne hyrde 400 får med 2 hunde

Vores erfaringer viser at målrettet græsning med får skaber høj biodiversitet her køllesværmer på Blåhat (Rødknap)

SHEEP AND GOAT CONSULT

ØSTER LEM HEDE

Øst for Ringkøbing
Nord for Skjern
Udsigt over Ringkøbing Fjord

SHEEP AND GOAT CONSULT

ØSTER LEM HEDE BRÆNDT
OG AFGRÆSSET FRA 2016
OG FORTSÆTTER TIL 2024

Tess var forudsætningen for at passe heden som var skænket af lokale til nationalmuseet, men groet til.

Det hele startede i et telt maj 2016

Red ud og hjælp Tess med at flytte får

lånte får og hund men havde en god hest

nu ejer jeg 200 får og 3 hunde og bor tæt på heden.

Allie er datter af Nate

Heldigvis blev heden opkøbt og fredet i 1935, så jernaldermarkerne blev reddet.

Kjelderbakken var hellig i stenalderen i 2021 fandt man stenalderofferplads omkranset af en 3 meter høj 500 meter lang mur på udsigtsbakken over kilden

SHEEP AND GOAT CONSULT

MASSER AF TRÆER I STARTEN

fældning
efterfulgt
af
græsning
hvert år
nedbringer
birkens
udbredelse

Højskolen og Naturstyrelse har fældet de fleste birketræer nu

birk skyder igen og spreder sig ved frø
så det skal græsses hvert år

Birkebladene er lækre fårene bekæmper
derfor birk når vi vandrer rundt

senil lyng bør afbrændes og afgræsses

efter afbrænding af 30 ha og afgræsning i
8 sæsoner er jernaldermarker og
stenalder-offeranelæg blevet tydelige.

lyng året efter afbrænding

Blåtop holdes nede af får

Blåtop frøstand 80 cm høj

SHEEP AND GOAT CONSULT

MÅLET ER ARTSRIGDOM

guldblomme
60 cm høj
udbredes
når der er
lys, men
ædes
gerne. så
vi passer
på den.
blomstrer
juni.

guldblomme og orkide

vi har i øget Arnika fra ca 50 til mindst
500 ved at afgræsse målrettet før juni og
efter august

mange sommerfugle og bier

A photograph of a single purple thistle flower (Blåknapp) on a tall, slender stem. The flower is in the center of the frame, set against a bright blue sky with scattered white clouds. In the foreground, there are some dry, brown grasses and a blurred green hillside. The text "Jeg passer på djævelsbid (Blåknapp)" is overlaid in white at the bottom of the image.

Jeg passer på djævelsbid (Blåknapp)

A photograph showing a cluster of Tormentil plants (Lithospermum erythrorhizon) with numerous small, bright yellow flowers. The plants are low-growing and have small, green, lobed leaves. They are situated in a field of dry, light-brown grasses that are scattered across the scene. The background is a dense thicket of green foliage.

Tormentil kommer efter græsning

Klokkelyng findes i lave områder efter
afbrænding

A close-up photograph of a small, purple, bell-shaped flower (spæd Mælkeurt) growing in a field of dry grass and green leaves. The flower is the central focus, surrounded by a dense network of dry, light-colored grass stalks and several large, broad, green leaves. The background is a mix of green and brown, suggesting a natural, outdoor setting. The text "spæd Mælkeurt på stier og oldveje" is overlaid at the bottom of the image.

spæd Mælkeurt på stier og oldveje

rolig hyrdehund gør græsning præcis

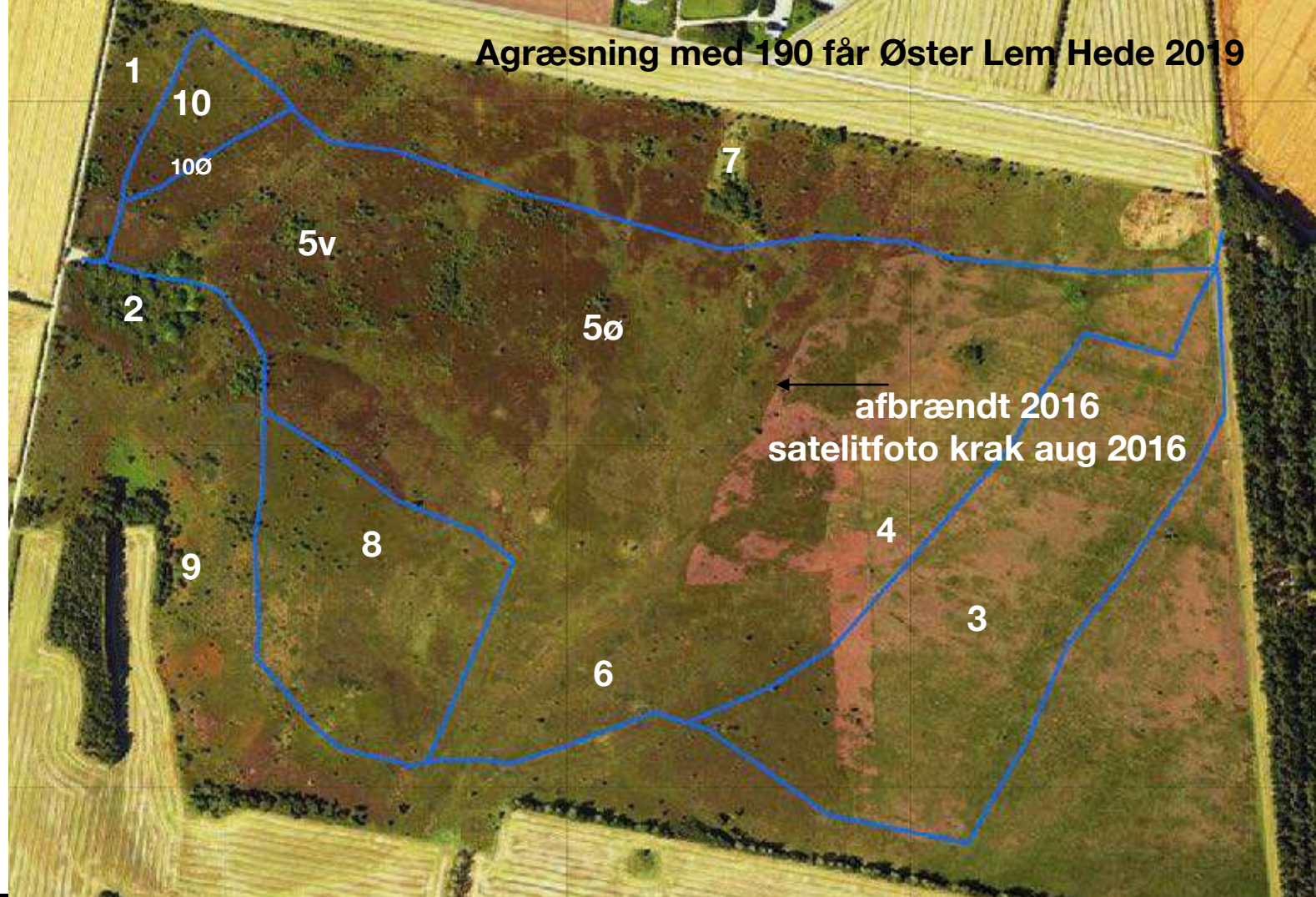

SHEEP AND GOAT CONSULT

- Vi flytter hegnet og fårene 7-8 gange pr sommer
- Blåtop ædes imens den er lækker dvs 1 maj til 1.aug
- træerne skal altid ædes allerede fra 1.april
- gyvel 15. marts.

Agræsning med 190 får Øster Lem Hede 2019

- 1: 17/4-10/5 + 8/9- 2/10. Store forekomster af gøgeurter og en del guldblomme.
- 2: 10/5-9/6. Arealet tæt afgræsset i 2018. Ørnebregne trampes forår. Blomstereng hele efteråret.
- 3: 19/4-31/5+2/8 -8/9. Meget stærke tuer af Blåtop som fårene presses til at æde helt i bund
- 4: 2/6-2/8. Blåtop i skridning bliver afgræsset og sætter ikke mange frø.
- 5: 14/6-2/8 + hyrdning maj- juni. Genvækst af birk og blåtop i bund på stærkt tilgroede arealer.
- 6: 17/8-8/9 . Afgræsning af bævreasp og tilbagetrængning af tuer med blåtop
- 7: 8/9- 2/10 + hyrdning maj - juni . Orkideer + guldblomme bevares. Birk og blåtop ædes
- 8: hyrdning maj juni og juli . Mosebølle revling bølget bunke samt tyttebær. ulvefod fundet. Birk fældet, genvækst gnavet.
- 9: hyrdning maj og juni. Bølget bunke er lækkert forårsføde. Tråd på ørnebregner og afbladning af birk .
- 10: Arealet kan ikke hegnes til nattefold fordi der ikke kan sættes vand ind. imod øst stor Guldblomme forekomst.

A group of people is harvesting heather in a field. The people are carrying large bundles of harvested heather. The field is covered in heather and grass. In the background, there is a line of trees and a cloudy sky.

Indtil 2021 bar vi hegnene ud

Vi har skønne hyrdetimer på heden når
fårene græsser udenfor hegn.

ØRNEBREGNER EINSTAPE VOKSER IND OVER
LYNGEN OG STATEN BURDE BEKÆMPE EVT MED NY
ROBOT.

MODER HAR FÅET KRÆFT AF ØRNEBREGNER

Fårene køres til frøgræsmarker i vinterhalvåret, hvor de fylder fedtdepoterne op

SHEEP AND GOAT CONSULT

LAMMENE FØDES PÅ ENGEN

på hederne
er der
ikke
næring nok
til
hverken
lam eller
drægtige
får

Lammene fødes 1 maj på engen og i år kom de først sent på heden. Der har været tørke kulde oversvømmelse og især skovflåt

Livet med får er stærkt men
uforudsigeligt, hvem skal afløse?

Vi håber heden, vor kulturarv kan bevares til næste generationer. Anthea, hedeværksteder, prøver at skabe og udbrede viden via Moesgaard museet og Aarhus universitet. Nordisk kulturlandskabsforbund har været en stor hjælp.

hyrdetimer.dk

